

Østløypa på Vestøl

Østløypa finner en i området øst for Vestøl i Gjerstad. I tillegg beskrives en avstikker ned til Egddalen i Gjerstad. Det er Hellenen som har egen omtale under Historiske turer. Dette er en fin rundtur i ett attraktivt kulturlandskap og løypa passerer flere kulturminner. Traseen er stort sett godt synlig i marka og er godt merket. I tørt vær kan fottøyet gjerne være joggesko, ellers anbefales fjellsko eller tilsvarende.

Rundturen tar ca 2 timer og er 5,4 km lang.

Øverst er flyfoto av grenda i nyere tid. Skolen her ble bygd og tatt i bruk i 1896. Siste året det var skole her var i 1970. Like etter du parkerte, ser du ned mot elva som kommer fra Stemtjenn. Der vil du få øye på den gamle kvenna som ble gjenoppbygget i 2002. Legg også merke til steingjerdet opp fra Kvenna.

Kvenna er åpen, så ta gjerne en kikk før turen starter. Start turen ved å følge veien forbi skolen og hold til venstre i første veiskillet. Etter en liten bakke passerer du et eldhus som det tidligere var på de fleste gårdene. Mer om Eldhus har vi tatt med til slutt i avsnittet om Østløypa.

Deretter går du rett fram ned bakken på skogsbilveien mot Myrkjerr. Der følger du skiltet og merkingen mot Tonamyra. Etter ca 1 km kommer du til Liane som ble fraflyttet i 1857. I Liane passerer du et fint steingjerde fra den tida plassen ble ryddet og det bodde folk der.

Snart krysser du bekken som kommer fra Meseltjennene. Gjør gjerne en rast på rasteplassen her og ta en tur under fjellet der elva renner ut. Da vil du få se restene etter kvenna - og kvennsteinene ligger der fortsatt fra den gamle kvenna som tilhørte Meselgårdene. Har du tid og forholdene ligger til rette, kan du også ta deg ett bad i Meseltjenna.

Turen fortsetter, og du krysser bekken mellom Meseltjennene. Du går videre fram til Tonamyra og kommer fram til skogsbilveien mot Mesel. Som du ser på skiltstolpen her, tar du nå til venstre mot Vestøl.

Alternativ tur er også skiltet mot Gjerstad. Det er en tur som kalles Hellen som var den gamle heste- og gangveien til Vestøl opp fra branngarasjen i Egddalen før Vestølveien ble ferdig i 1896. (Se under "EKSTRA:" 2)

Vi følger skogsbilveien mot Vestøl ca 1 km inntil ny skiltstolpe merket Klemstra like før veien går ned en bakke mot hyttefeltet ved Tegårsvann. Vi tar til venstre ved skiltstolpen mot Vestøl. Vi følger stien i skogsterreng, og etter ca 300 m kommer vi til ei gammel kolmile til venstre som er merket i terrenget med rød stolpe. Vi fortsetter så videre fram til saga på Vestøl og går på bilveien 300 m fram til utgangspunktet.

Om Kvenna

Den gamle kvenna med spontak som ble gjenoppbygget i 2002. Du vil her se hvordan gårdene i grenda malte kornet sitt heilt fram til ca 1950. Legg merke til det flotte steingjerdet opp fra kvenna og steinsettinga langs elva. Her ser du minner fra ei tid hvor jorda hadde stor verdi og måtte tas godt vare på. Heldigvis er ett bruk i drift i

Om Eldhuset heime på Vestøl

I gamle dager var det eldhus eller bryggerhus som en også kalte det på de fleste gårdene. Sommerstid flytta husfolket ut i eldhuset og innhusa ble reingjort og alt husarbeid ble utført i eldhuset.

Vi har her klippet inn en tekst som er skrevet av av Gunvor Aasbø, født Markseth. Hennes mor og bestemor kom fra gården som du passerte like før parkeringen ved Vestøl skule. Bildet viser slik plassen var for snaue 100 år siden med Eldhuset nederst til venstre.

I eldhuset var det stor gruve (peis) og bakerovn til mange brød. I eldhuset heime var det plass til 20 brød. Ofte ble det bakt fem seks kveitekaker på etter varmen. Det var langbord til mange mennesker. I sommerhalvåret var det stor aktivitet på gårdene. Det var våronn, slåttonn og høstonn.

Når alt var i hus var det tid for innflytting i innhusa og eldhuset ble arbeidsrom for slakting. Det var ofte gris og sauer som måtte bøte med livet. Det var en stor jobb for husmora og hermetisere og ta vare på alt som kunne tas vare på.

En stor trebutt ble fylt lagvis med flekk og salt. Da hadde de flekk til kompe og til flekk og duppe heile vinteren. Så var det hermetisering av kjøttkaker. Ribbe ble lagt i store tolitersglass, longemos og sylteflekk hørte også med.

Men den store opplevelsen for oss små var når det nærma seg jul. Da var eldhuset hos bestemor reingjort til flattbrød og lefsebaking. Bestefar, Nils hadde stått mange dager i vedskjulet og hogd ved til fyring under bakstehella. Veen var tørr og så lang at den rakk under heile bakstehella.

Bestemor, Gurine hadde sin faste plass med bakstehella. Ho var ikke like lett på foten som før. Dermed ble det slik at tante Inga og mamma ordna forarbeidet. De kokte poteter til potetlefse og sto for utkjevling av store lefser. Bestemor sto for steking og la de i en stor stabel.

Skulehuset for oss små var bare 4 steinkast unna. Når det stor friminuttet kom var veien kort til eldhuset hos bestemor. Inn i varmen med beksømstøvlene på og røde roser i kinna. Der sitter bestemor og venter på oss.

Alle får vi lefse med godt smør og sukker på. Lefsa er så lang at vi må bruke begge hendene og fingrene opp og ned for å holde på sukkeret. For en herlighet!

Det gamle eldhuset hadde nedskura gulv og småruta vinduer. Døra var lav med dørklinke. Bestemor satt på sin faste plass på en nedslitt stol med ryggstø. Her satt ho i mange dager og delte trygghet og ro med oss. Og stabelen med flatbrød og lefse var nok til julehelga for oss alle.